

Тиждень двадцять п'ятий

Розшукуємо скарби

Цього тижня ти дізнаєшся:

- Чи є різниця між словами: шукач, пошуковик та пошуковець?
- Чим діафільм відрізняється від ілюстрованої книжки?
- Скільки власних назв може мати предмет?
- Що таке конфлікт?
- Чи пам'ятають дорослі прочитані в дитинстві книжки?

Досліджуймо

1.

А. Розгадай ребус.

Якщо відгадка правильна, то ти можеш прочитати скорочену назву онлайнної пошукової системи.

Чи можна знайти пояснення цього слова в тлумачному словнику? Чому?

У чому різниця між пошуковиком та шукачем?

З'ясуй будову цього слова.

Б. Напиши, що означають фразеологізми:

Шукати голку в скірті сіна - _____

Шукати вітра в полі - _____

Шукати вчорашнього дня - _____

Шукати себе - _____

Шукати пригод - _____

Читаймо

2.

Прочитай уривок з твору шведської письменниці Астрід Ліндгрєн «Пеппі Довгапанхоча», щоб дізнатися, чому Пеппі не має ані вільної хвилини.

— Як гарно, що ви заглянули до мене, — мовила Пеппі і обтрусилася фартук, від якого знов знялася біла хмара. Бо ж перед тим вона лежала на підлозі й качала тісто, аж гай шумів. Томмі й Аніка аж закашлялися від борошна.

— Що ти робиш? — запитав Томмі.

— Що я роблю? Коли скажу, що трушу сажу, такий хитрун, як ти, однаково мені не повірить. Сам бачиш — печу тістечка. Але скоро вже кінчаю. А ви тим часом посидьте на ящику з дровами.

Пеппі вміла швидко працювати, що є, те є! Томмі й Аніка сиділи на ящику з дровами й дивилися, як вона спритно ріже тісто, як кидає тістечка на дека, а дека — в піч. Їм майже здавалося, що вони сидять у кіно.

— Все, — нарешті сказала Пеппі, кинувши в піч останнє деко, і захряснула дверцята.

— Що тепер робитимемо? — запитав Томмі.

— Що ви робитимете, не знаю, — відповіла Пеппі, — але я не можу ледарювати. Я пошуковець, а всі пошуковці не мають ані хвилини вільної.

— Хто ти? — перепитала Аніка.

— Пошуковець.

— А що це означає? — спитав Томмі.

— Пошуковець — це той, хто дає всьому лад і вишукує речі, які лежать не там, де слід, — відповіла Пеппі, змітаючи на купку борошно, що розсипалося по підлозі. — На світі скрізь валяється повно речей, і треба ж їх комусь вишукувати. От пошуковець і вишукує їх.

— Яких речей? — запитала Аніка.

— О, яких завгодно, — відповіла Пеппі. — Грудок золота, страусових пер, здохлих пацюків, гайок тощо.

Томмі й Аніка вирішили, що це цікава робота, й також захотіли стати пошуковцями, хоч Томмі признався, що він краще хотів би знайти грудку золота, а не якусь гайку.

— Побачимо, що нам трапиться, — мовила Пеппі. — Завжди можна щось знайти. Але поспішаймо, щоб інші пошуковці не вибирали всіх золотих грудок.

(Далі буде.)

Переклад українською Ольги Сенюк, ілюстрації – Арсена Джанік'яна

Досліджуймо

3.

Чи варто шукати слово **ПОШУКОВЕЦЬ** у тлумачному словнику? Чому? Перевір свою гіпотезу.

Чи є така професія – пошуковець? У чому різниця між пошуковцем і шукачем?

Як називається людина за професією, яка шукає стародавні скарби й робить розкопки? _____

Як називається людина, яка шукає того, хто здійснив злочин? _____

Як зветься людина, яка шукає докази на захист іншої людини? _____

Дискутуймо

4.

Які речі, серед названих Пеппі для тебе також виявились би скарбами?

Як ти розумієш слова Пеппі **Завжди можна щось знайти?**

Як ти поводишся із знахідками?

Пишімо

5.

Уяви ситуацію спілкування, у якій було б доречним використати в діалозі один із фразеологізмів, запропонованих у завданні 1. Запиши коротку розповідь про цю ситуацію, дотримуючись правил оформлення діалогу на письмі.

Обговори з однокласником або однокласницею, чи доречно у ваших роботах використано обрані фразеологізми.

Досліджуймо

6.

Уяви себе пошуковцем мовних явищ. Підкресли в прочитаному уривку.

- Один фразеологізм.
- Синонім до слова *швидко*.
- Назву кондитерського виробу.
- Слово зі значенням «чорна порошкова маса, що утворюється внаслідок неповного згоряння пального й осідає у печах, димоходах і т. ін.».
- Антонім до слова *працювати*.
- Чотири форми того самого дієслова.
- Три займенники.

Обміняйся зошитами з однокласником або однокласницею і виконайте взаємоперевірку. Чи всі відповіді збіглися?

Пишімо

7.

Познач, у якій частині слова трапилась орфограма, та встав пропущену літеру.

Л_жала на підлозі, ти роб_ш, с_дять у кіно, ящ_к з дровами, сам бач_ш, захряснула дв_рцятами, п_чу тіст_чка, не можу л_дарювати, ані хв_лини вільної.

Обговори з однокласником або однокласницею правильність виконання завдання.

Досліджуймо

8.

Розглянь зображення. Що є спільним і що відмінним?

Добери до кожного зображення відповідне визначення:

- ілюстрація (художник Арсен Джанік'ян)
- марка
- кадр з фільму
- кадри з анімафільму
- кадр з діафільму
- комікс

Напиши обґрунтування свого вибору.

Діафільм — послідовність зображень, віддрукованих на перфорованій плівці, кадри якої тематично пов'язані один з одним і зазвичай забезпечені текстом, що перетворює кадри в ілюстровану розповідь. Можливість колективного перегляду діафільмів на великому екрані дозволяла замінити кінопоказ більш доступним шоу, особливо популярним у дітей, які більш воліли проглядати діафільми, ніж читати ілюстровані книги вголос.

Досліджуймо

9.

Утвори словосполучення, уточнюючи назви словами з прочитаного уривка у відповідній формі. Не забувай про прийменники, які поєднують іменники з іншими частинами мови. Перевірйай, щоб у кожному рядку було записано одне словосполучення, а не кілька.

обтрусила (що?) _____

посидьте (де?) _____

працювали (як?) _____

вишукує (що?) _____

пер (яких?) _____

з'явилась (де?) _____

стати (ким?) _____

Читаймо

10.

Прочитай наступний уривок із твору Астрід Ліндгрен «Пеппі Довгапанчоха» і дізнайся більше про справи пошуковців.

І троє пошуковців подалися в дорогу. Вони вирішили спершу пошукати навколо будинків, бо Пеппі сказала, що найкращі речі завжди трапляються поблизу людського житла, хоч і серед лісу часом можна знайти гаєчку.

— Буває і таке, — додала вона. — Я згадала, як колись шукала речі у джунглях Борнео. І серед нетрів, де не ступала людська нога, я, знаєте, що знайшла? Справжнісіньку дерев'яну ногу, зовсім нову. Я її потім віддала одному дідові, що не мав ноги, і він сказав, що такої і за гроші не купиш.

Томмі й Аніка поглядали на Пеппі, щоб навчитися, як має поводитися справжній пошуковець. А Пеппі бігала від одного краю вулиці до другого, заслоняла долонею очі від сонця і придивлялася до всього. Часом вона ставала навколішки, просувала руку між штахетами й розчаровано казала:

— Дивно! Мені здалось якраз, наче я побачила грудку золота.

— А треба неодмінно брати все, що знайдеш? — запитала Аніка.

— Так, усе, що лежить на землі, — відповіла Пеппі.

Неподалік від них, просто на траві перед своєю віллою, спав старий чоловік.

— Бачите, він лежить на землі, — зраділа Пеппі. — І ми його знайшли. Ану берімо! Томмі й Аніка зовсім перелякалися.

— Ні, ні, Пеппі, не можна його брати! — сказав Томмі. — Та й що ми з ним зробимо?

— Що зробимо? Багато-що можна зробити. Наприклад, тримати в клітці замість кролика й годувати кульбабою. Та як ви не хочете, то про мене. Хоч шкода буде, коли його спопаде якийсь інший пошуковець.

Вони пішли далі. Раптом Пеппі крикнула на весь голос:

— Ну, такої знахідки в мене ще ніколи не було! — і вона витягла з трави іржаву бляшанку. — Оце здобич! Дивовижна здобич! Бляшанки не часто трапляються.

Томмі недовіжливо спитав:

— А навіщо нам вона?

— Та на все! — відповіла Пеппі. — По-перше, в неї можна класти тістечка, і тоді вона буде чудовою Бляшанкою-з-Тістечками. По-друге, можна не класти тістечок, і тоді вона буде Бляшанкою-Без-Тістечок. Це, звичайно, трохи гірше, але можна й так.

Пеппі оглянула бляшанку. Вона була справді дуже іржава і з діркою в дні.

— Мабуть, це буде Бляшанка-Без-Тістечок, — задумливо мовила Пеппі. — Але її можна натягти на голову і гратися в темну ніч.

Пеппі натягла бляшанку на голову й почала мандрувати в ній по кварталі, мов пожежна вежа з залізним верхом, аж поки перечепилася через дротину і впала долілиць на дорогу. Бляшанка заторохтіла, вдарившись об землю.

— Ось бачите, — мовила Пеппі, стягаючи бляшанку. — Якби не вона, я впала б обличчям на землю і дуже забилася б.

— Так, але якби ти не натягла на голову бляшанки, то не перечепилася б через дротину, і... — почала Аніка.

Та не встигла вона доказати, як Пеппі знов радісно скрикнула й переможно підняла з землі шпупьку без ниток.

— Мабуть, у мене сьогодні щасливий день, — мовила вона. — Знайти таку чудесну шпупечку! Крізь неї можна видимати бульки з мила, а ще можна носити її на шнурочку замість намиста! Я зараз піду додому й негайно надіну її.

(Далі буде.)

Переклад українською Ольги Сенюк, ілюстрації – Арсена Джанік'яна

Дискутуймо

11.

Чому Пеппі раділа, коли знаходила старі непотрібні речі?
Як ти розумієш слова Пеппі де не ступала людська нога?

Яке вміння допомогло їй бачити в цих речах щось корисне?
Бляшанка-з-Тістечками та Бляшанка-Без-Тістечок – це різні бляшанки?
Скільки власних назв може мати бляшанка?
Як може використати людина вміння перетворювати непотріб на корисні речі?

Досліджуймо

- 12.** Знайди в прочитаному уривку речення, у яких трапилися ці слова та словосполучення, та поясни їхнє лексичне значення.

Ставати навколішки, нетри, штахети, власти долілиць, шпулька.

У разі труднощів звертайся до тлумачного словника.

Пишімо

- 13.** Напиши розповідь про свій досвід або досвід когось із твоєї родини перетворення старих речей.

Обмінюйтеся з однокласником або однокласницею текстами, обговоріть, що вдалося в тексті, а що можна поліпшити. За потреби відредагуй власний текст.

Читаймо

Прочитай наступний уривок із твору Астрід Ліндгрен «Пеппі Довгапанчоха» і дізнайся, у який спосіб Пеппі роз'язувала конфлікти.

Конфлікт - зіткнення протилежних інтересів, думок, поглядів; гостра суперечка.

Тієї миті біля однієї вілли відчинилася хвіртка і з неї вибіг хлопчик. Він, видно, був наляканий, і не диво, бо за ним слідом гналися п'ятеро хлопців. Вони відразу догнали малого, притиснули до штахет і гуртом почали штовхати й бити його. Хлопчик заплакав і звів руки, щоб затулити обличчя.

— Даймо йому, хлопці! — гукав найбільший із напасників. — Щоб і носа не потикав на нашу вулицю!

— О, це вони так молотять Вілле, — мовила Аніка. — От поганці!

— Це той капосний Бенгт. Він завжди б'ється, — сказав Томмі. — І які боягузи, п'ятеро проти одного!

Пеппі підійшла до Бенгта, ткнула його пальцем у спину й запитала:

— Стривайте-но, ви хочете зробити з малого Вілле котлету, що накинулися на нього всі п'ятеро?

Бенгт обернувся й побачив дівчинку, якої досі ніколи тут не зустрівач. Зухвалу незнайому дівчинку, що зважилася стати йому на заваді. Спершу він тільки вражено витріщився на неї, потім зневажливо скривився.

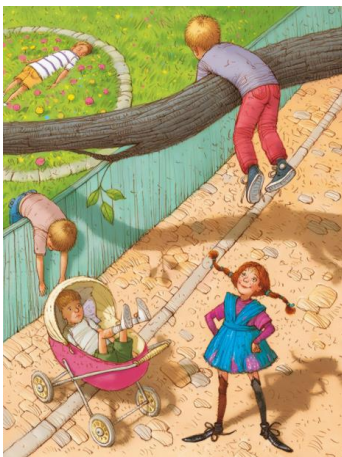
— Хлопці, чуєте, хлопці! — гукнув він. — Облиште Вілле й гляньте на це опудало. Такого ще світ не бачив!

Він лягнув себе по колінах і зареготав. Хлопці оточили Пеппі, всі, крім Вілле, що витер сльози й несміливо став біля Томмі.

— Ви коли бачили такі коси? Справжнісінька пожежа! А такі черевики? — не вгавав Бенгт. — Може, позичиш мені одного? Я хотів би трохи поплавати, а не маю човна!

Він схопив Пеппі за косу, але відразу відсмикнув руку й вигукнув:

— Ой, я попик собі пальці!

Усі п'ятеро хлопців загукали, підстрибуючи навколо Пеппі:

— Червона шапочка! Червона шапочка! А Пеппі стояла посеред кола і приязно всміхалася. Бенгт сподівався, що вона розсердиться, або почне плакати, або принаймні злякається. Побачивши, що слова не беруть Пеппі, він штовхнув її.

— Бачу, ти не дуже ввічливий з дівчатами, — мовила Пеппі.

Вона підняла його вгору своїми дужими руками, понесла до берези, що росла неподалік, і перевісила через гілляку. Потім

узяла другого хлопця й перевісила через іншу гілляку, третього посадила на стовп хвіртки, четвертого перекинула через огорожу, і він гепнув на грядку з квітками, а останнього розбишаку вмостила в малесенький іграшковий візочок, що стояв на вулиці. Пеппі, Томмі, Аніка й Вілле мовчки дивилися на хлопців, що аж поніміли з подиву. Врешті Пеппі сказала:

— Ви боягузи. Нападаєте п'ятеро на одного! Це підлість. Та ще й штовхаєте беззахисну дівчинку. Ганьба! Ходімо додому, — покликкала вона Томмі й Аніку. Потім звернулась до Вілле:— Часом вони ще коли тебе зачеплять, скажи мені. — А Бенгтові, що й досі сидів на дереві і боявся ворухнутись, мовила:— Коли ти хочеш ще щось сказати про мої коси й мої черевики, то краще кажи тепер, поки я не пішла додому.

Але Бенгт не мав більше чого казати ні про черевики Пеппі, ні про її коси. Тому Пеппі взяла в одну руку знайдену бляшанку, а в другу шпульку від ниток і пішла додому разом з Томмі й Анікою.

Вже в садку біля свого будинку Пеппі сказала:

— Так мені прикро, що я знайшла дві гарні речі, а ви вернулись без нічого. Вам треба ще трохи пошукати. Томмі, чому б тобі не зазирнути в дупло он того старого дерева? Для пошуковців нема кращих місць за такі дерева.

Томмі відповів, що однаково ні він, ні Аніка нічого не знайдуть, але, щоб не перечити Пеппі, засунув руку в дупло дерева.

— Ой! — вражено вигукнув він, витягаючи руку. Він тримав у жмені гарний-прегарний записник у шкіряній палітурці. В шкіряну петельку був засунутий маленький срібний олівчик.

— Дивно, — мовив Томмі.

— А бачиш! — сказала Пеппі. — Нема краще, як бути пошуковцем. Я не розумію, чого так мало людей вибирають собі цю роботу. Столярів, шевців, сажотрусів тощо є скільки завгодно, а от пошуковцем мало хто хоче бути. — Потім Пеппі обернулася до Аніки:— А чому б тобі не пошукати он під тим трухлявим пеньком? Під пеньками завжди щось знаходять.

Аніка засунула руку під пеньок і відразу витягла звідти коралове намисто. Вони з Томмі добру хвилину стояли, пороззявлявши роти, такі були вражені. І вирішили, що відтепер щодня будуть пошуковцями.

Переклад українською Ольги Сенюк, ілюстрації – Арсена Джанік'яна

Дискутуймо

15.

Як ти оцінюєш учинок Пеппі, коли вона кинулася захищати хлопчика? Як би вчинив або вчинила ти в такій ситуації?

Чи завжди варто самому вирішувати конфлікти?
Коли варто обов'язково і негайно залучати дорослих?
Чого в жодному разі не треба робити під час конфлікту?

Творімо

16.

Об'єднайтеся в групи для створення відеоролику із соціальною рекламою про протидію булінгу. Придумайте ситуацію, коли хтось потребує захисту. Поміркуйте, як поводить себе людина, яка є жертвою булінгу. Складіть діалог. Чи буде у вашому ролику оповідач? Якщо так, то придумайте для нього текст. Чи будете ви використовувати у своєму ролику плакати або титри? Проведіть репетицію перед однокласниками. Дізнайтеся враження глядачів. Зробіть відеозапис рекламного ролику та розмістіть його на онлайнній дошці для спільного перегляду.

Досліджуймо

17.

А. Знайди в прочитаному уривку речення, у яких трапилися ці слова та словосполучення, та поясни їхнє лексичне значення.

Зухвалий, стати на заваді, зробити котлету, опудало, бляшанка, трухлявий, сажотрус, кораловий.

У разі труднощів звертайся до тлумачного словника.

Б. Ти вже знаєш багато нового про рудоволосу добродушну бешкетницю Пеппі. Розв'яжи кросворд за посиланням <https://learningapps.org/4703945>
Якщо відповіді на деякі питання викликають труднощі, звернись по допомогу до однокласників та однокласниць.

Пишімо

18.

Шведська акторка – Інгер Нільссон – у 1969 році зіграла роль Пеппі Довгапанчохи. Зараз акторці вже за 60 років, звичайно, вона змінилася. Порівняй дві фотографії актриси й напиши, що не змінилося з роками і дозволяє впізнати в теперішній пані Інгер ту десятирічну Пеппі.

Досліджуймо

19.

Визнач та запиши над кожним іменником відмінок.

Лягнув по колінах, стояв на вулиці, оточили Пеппі, гляньте на опудало, відсмикнув руку, ткнула пальцем, покликала Томмі.

Пишімо

20.

Розпитай батьків, бабусю, дідуся про те, чи читали вони в дитинстві книжку про Пеппі Довгапанчоу. І, якщо читали, то з'ясуй, у якому віці вони читали цю книжку, де читали: на уроках чи вдома, що вони згадують про цю книжку. Можливо, дорослі в дитинстві книжку не читали, але дивилися мультфільм, діафільм або фільм. За результатами інтерв'ю напиши повідомлення для презентації в класі.

Обговоріть у класі повідомлення та створіть діаграму про те, скільки людей читало книжку, скільки дивилося мультфільм, скільки – діафільм, а скільки – фільм.

Пригадаймо

1. У чому полягає різниця між словами: шукач, пошуковик та пошуковець?
2. Що спільного й відмінного в діафільму й ілюстрованої книжки?
3. Чи може в предмета бути кілька власних назв?
4. Як краще вирішувати конфлікт: самостійно чи з допомогою дорослих?
5. Що дорослі пам'ятають про прочитані в дитинстві книжки?

Виготовлення цього тижневого кейсу стало можливим завдяки фінансовій підтримці Агентства США з міжнародного розвитку (USAID), що була надана через проект «Медійна програма в Україні», який виконується міжнародною організацією Internews. Ця програма зміцнює українські медіа та розширює доступ до якісної інформації. Зміст матеріалів є виключно відповідальністю громадської організації «Академія української преси» та не обов'язково відображає точку зору USAID, уряду США та Internews.